

ובמצפון שקט. אין שמץ של ספק בכך שמנחם בגין, במקומו, היה עושה זאת.

בגין לשילטון

אן, הפסוק „אני מתגעגע למניחם בגין“ נשמע השבוע פעמים ללא־ספור ברחבי הארץ, דווקא מפי ריבנירילשעבר. הכל האמינו כי בגין היה מצווה להקים ועדת־חקירה, ונמנע מן הצעדים שביו השבוע את נשיא־המדינה, את משרת היועץ־המישפטי ואת שילטון־החוק כולו.

אך שימעון פרס גימגם והימחם, כאילו חיקה את ספי ריבלין בתשדיר־השרות של הליכוד: בן ולא, בן ולא.

רכבות שאלו את עצמם ואת וולתם: מדוע? הסברים, וכל אחד גרוע מהשני:

● **שימעון פרס מעורב בפרשה** עצמה הרבה יותר מכפי שנראה, אולי עוד מאז מתן ההוראה הכללית להרוג שבויים — לפני המיקרה באוטובוס 300 — ולפחות מאז שקיבל לידיו את תפקיד ראש־הממשלה ואת הפיקוד על השב"כ.

● **שימעון פרס פעל באופן** אינסטינקטיבי, כמי שעמד במשך כל חייו רום בהישמע מילת־הקסם „ביט־חון“, בהתאם למסורת של רפ"י.

● **שימעון פרס הוא קורבן של** סחיטה פשוטה, מפני שבידי מנגנון החושיך יש חומר עליו מתחומים אחרים.

אך אחד מן ההסברים האלה לא הוכח, אך מכיוון שפרס התנהג כפי שהתנהג, והציבור כולו חיפש הסברים הגיוניים להתנהגות שנראתה בלתי־גיונית, התגלגלו הסברים אלה מאיש לאיש. הם הרסו מיום ליום את התרמית החדשה שפרס הצליח לגבש לעצמו, וכך הרסו את הנכס האחר שפרס ביקש לשמור עליו מכל מי שמר: „האמינות“ החדשה שלו.

נראה כי האמינות דינה כדיון הכבוד: מי שרודף אחריה, מאבד אותה.

במשך כל מהלך הפרשה התנהג פרס כמי שכפאו שד, הוא התנגד בתוקף לכל חקירה, כנכנס, לפני שבועיים, הרים את קולו וצעק בזעם, תוך השמעת סיסמות ומגוגיות חלולות, בצורה שאינה תואמת את תרמיתו החדשה. בגבור הסערה התחיל לטעון שאינו מתנגד לחקירה, אחר־כך השתתף בתרגיל המכוער של הרהת יצחק זמיר והכנסת איש־התנחריש במקומו, ובקנוניה המכוערת של הענקת חנינת־העבריינין לראש השב"כ, בטלוויזיה נראה כאיש שחרב עליו עולמו.

השבוע התפתל פרס בין הפטיש והסדן — הפטיש של אוימי הליכוד והסדן של אי־שביעות הרצון הגוברת של עמיתיו־למיפלגה, שאיבדו את האמון בו כקצב מהיר.

בריון על הצעות האייאמון כנכנסת התפתל אנה ואנה, אמר שאין לו מה להסתיר ושלא יתנגד לוועדת־חקירה „אם יחלט עליה“, אך לא אמר שהוא יציע להקים אותה, כאילו הוא צופה מן הצד במישחק לא־ילו ולא ראש־מש"לית ישראל האחראי לניהול ענייניה.

במשך שנות־דור נוצרה לשימעון פרס תרמית כפולה: זו של אדם בלתי־אמין וזו של מפסידן — מין סיויפוס מודרני, שההצלחה נשמטת מידיו שוב ושוב, בכל פעם כשנראה שהמזל מאיר לו סוף־סוף פנים.

במשך שנה וחצי, הצליח פרס במידה רבה לשנות תרמית זו. הוא נראה אמין, והוא נראה כמצליחן. **בל זה נעלם עכשיו, הצבע הטרי יורד, ומתחתיו מבצבצין הצבע הישן, שוב נראה פרס כאיש בלתי־אמין, ושוב נראה כמפסידן־מלידה.**

(המשך בעמוד 36)

שלום:

איש יבש

מרופיל ציבועוני של אברהם שלום, ראש השב"כ, הוא פשוט בלתי־אפשרי, מפני שהאיש בניגוד לפרשיה המרתקת שהוא עומד בראשה, יבש לח־לוטין.

שמות־התואר שמכריו מזה שנים מעניקים לו הם: קר־רוח, ענייני, בעל כושר־ניתוח מעולה, מסוגר, בורה מהבריות, שקט — מסוגל לדבר בטון מונוטוני שליו — ויש האומרים טון מדגוני — גם על ההתפתחות הדרמטית ביותר, בוטח בעצמו, החלטי, בוחל בכל קשר שהוא עם התיקשורת, לא איש־חברה — התכונות האידיאליות לחפרפת. האיש אשר רבים מסוקרנים לדעת כיצד הוא נראה — איש לא היה שם לב אליו, אילו עבר לידו ברחוב.

אברהם שלום שמור היטב, יחסית לעובדה שהוא נוגע בעשור השישי לחייו, הוא אינו בולט בשטח — וזו תכונתו החיצונית הבולטת ביותר.

שלום, יליד וינה, חובב מוסיקה קלאסית, בשעות־הפנאי הנדירות שלו, הוא נוהג לדבריו לשבת ליד הפסנתר ולנגן להנאתו. איש עוד לא שמע אותו מנגן. עולמו מתחיל ונגמר בשב"כ, ומכאן הטראגדיה בסי־

חזק:

איש נוקשה

ראובן חזק, המישהלשעבר לראש־השב"כ, שעמד בראש ההתארגנות נגדו ושהודבקו לו אף מניעים אישיים־חתרניים, הוא גבר יפה־תואר, גבוה, צבע שיערו שחור והוא נושק את שנות ה־50. שמו של חזק עלה לכתורות ולמיסמכים רשמיים של כנסת־ישראל, בעיקבות פרשת־אהבים שהדביקו לו בשב"כ, מה שמבעית בטענה־שמועה־עלילה זו היא עצם העובדה שאנשי־השב"כ אוספים תיקים לא רק על גורמים חיצוניים, אלא מסתבר שגם זה על זה.

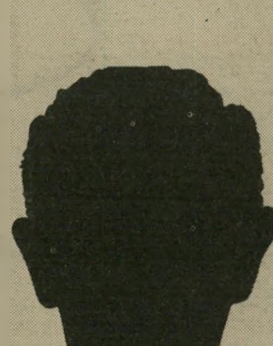
ראובן חזק הוא האיש ששילם את המחיר היקר ביותר על צעדו, מבין השלושה, הוא היה המועמד הבטוח לתפקיד ראש־השב"כ, ועתה נותר מחוץ לשרות, וראה כיצד האנשים, שנגד מעשיהם התקומם, יוצאים בקלות מהפלוטר שבו הסתכנו, בניגוד לשמועות שהופצו עליו למכביר ממקורות השב"כ, הוא לא התעורר באיחור למחות על אשר קרה מאז פרשת אוטובוס מיסמר 300. מתחילת ההתפת־חויות, התקומם נגד מה שהתרחש, העימות עם ראש השב"כ ובעקבותיו — הפגישה עם ראש־הממשלה —

מלכה:

איש עצמאי

רפי מלכה הוא הפחות מוכר מהשלושה, אם כי שמו מורסם בעיקבות העתירה לבג"ץ שהגיש נגד ראש־הממשלה, שימעון פרס, וראש־השב"כ, אברהם שלום, בבג"ץ תובע מלכה, שלא כמו שני חבריו שנותרו בחוץ, שיחזירוהו לשרות־הביטחון־הכללי.

רדי:

איש כועס

פלג רדי הוא האנטי־טיפוס של מפקדו, אברהם שלום, יש בו כל האלמנטים לשירטוט דמות של סוכן, כמיטב המסורת של סרטי־ריגול ומותחנים למיניהם, הוא ירושלמי, מעורה היטב בחיי־החברה של עירו, בשנות ה־40 לחייו, בעל הופעה חתיכית, קומה תמירה, רדי ידוע כאיש חברה מובהק, האוהב לרקוד, להשתולל ולשתות במסיבות רוויות שמפניה ואקשן, אקשן בטונים גבוהים, אמילו פראיים, באחת המסיבות שערך בביתו שפכו שמפניה לתוך קערה ענקית, וממנה הישקו את האורחים.

בקשר לשתייה — הוא משחק אותה, הוא מסוגל להסתובב בעליוות במשך ערב ממושך כשכוסית משקה בידו, רק הקרובים לו ביותר יודעים שזוהי אותה הכוסית מתחילת הערב, הוא בעל חוש־המור, תמיד עליו הבעה מחייכת, גם בימים הבלתי־ניעמים העוברים בעל לאחורנה.

רדי עבר לשרות־הביטחון ישר משרותו הצבאי, במשך שרותו בשב"כ למד באוניברסיטה, לפני כמה שנים נטל חופשה־ללא־תשלום מעבודתו בשב"כ, ושימש כסגן־נשיא סייטקס, במשך כל שנות שרותו בשב"כ ידעו ידידיו רק שהוא עוסק בביטחון, רבים לא העלו על דעתם שהוא מכהן כאחד הבכירים ביותר בשב"כ.

רדי נשוי עם שלומית — אשה קטנת־קומה, הנראית מעט מבוגרת ממנו, לזוג שלושה ילדים, והם מתגוררים בבית פרטי, רדי הוא היחידי מבין שלושת המתלוננים שקם

הנחון:

איש מבריק

אחד מארבעת מקבלי־החנינה הוא איש־השב"כ הבכיר, הנוחת מלמעלה אל תוך ועדת־זורע, מלמעלה — בידיעתו של ראש־הממשלה דאז, יצחק שמיר.

הוא נחשב כאיש מבריק, בעל מוח אנליטי, מסור לשירות, מוכשר — כל המחמאות האלה ונוספות היו מאפשרות לו, בניסיונות רגילות, לזנק לאחת העמדות הבכירות ביותר, בינתיים נחשפה מעורבותו בוועדת־זורע, על פי ההאשמות שהועלו נגדו, היה מופקד על פיברוקן של העדויות שהובאו לפני הוועדה, בין היתר על־ידי כך שהיה מכין את העדים מבין אנשי השב"כ, שעמדה להופיע לפני הוועדה, על מה ישאלו, מה כיוון החקירה, מה היו העדויות, שהושמעו לניהולם, וכדומה, כך הוסט מוקד החקירה לעבר האלון יצחק

טואציה שאליה נקלע.

אברהם שלום התקדם בחריצות במעלה הסולם של שירות־הביטחון הכללי, מלמטה, במשך יותר מ־30 שנים, עד שירש את מקומו של אברהם אחיטוב לראש־השב"כ, לפני שש שנים, לפני־כן שימש כסגנו של אחיטוב, על אף העובדה שלא ביטא מעולם את עמדותיו הפוליטיות, ברור כי אין הוא מקורב לליכוד, גם לאנשי־הליכוד זה היה ברור, ולמרות זאת התמנה לתפקידו בעת שילטון הליכוד, בשב"כ אין זה מקובל להצניח לצמרת אנשים מבחוץ, כפי שמקובל במוסד, יותר מכל כואבת לו תדמיתו הפגועה של השב"כ — תמצית חייו במשך שנים, חשוב ביותר היה לו להעניק הגנה וגיבוי מידי מי ירבי לאנשיו, ובכך שירתה אותו החנינה השנייה־במחלוקת.

לקראת מציאת ההסדר, ניתן היה להבין מהת־בטאויותיו כי מאס במתחולל סביבו, כי הוא עייף מכך, ברור לכל כי שום פעולה של השב"כ אינה מתבצעת ללא ידיעת ראש־הממשלה, וכך גם בפרשה הנידונה, ההתבטאות היחידה שיצאה מפיו היתה: „אני חוטף מה שלא מגיע לי! דפקו את השב"כ!“

קרו מאוחר יותר, אך הם היו תוצאה של תהליך ממושך, לא פיתאומי.

ראובן חזק הוא איש של מה שקרוי „ארץ ישראל היפה“ ליד־הארץ, אינו מדבר ציונות, אחד החברה הטובים, שאותם אפשר למצוא יושבים על היוצפה ושרים בליווי אקורדיון, אין הוא מבלה מקצועי כמו רדי, אך גם הוא אינו מתרחק ממנעמי־החיים: ריקודים, צחוקים, שתייה — רק שאצלו הכל בגבול הטעם הטוב, הוא אלוף יחסי־האנוש, מרבה לחייך, אך כשמורידים את הקליפה הנאה־החייכנית — נתקלים בגרעין קשה, נוקשה — זה התיאור המדוייק, אף על פי שהוא אהוד ובעל חברים רבים, ניתן לאתר בקרב המיקצוע שלו מי שיש להם לב כבד עליו, בגין אותה נוקשות חבויה.

הוא גר במרכז־הארץ, נשוי עם אשה נאה, בעלת דיעות חזקות משלה, ב־1980 כיהן כמנכ"ל עיריית ירושלים, במשך תקופה קצרה, אז היה בחופשה מהשרות בשב"כ, בניגוד לרדי, ידעו כל הסובבים אותו על עיסוקו ודרגתו הבכירה בשב"כ.

הופעתו אינה מרשימה כהופעתם החיצונית של רדי וחזק, בניגוד להם, גם לא שירת במיצעעים, השמועה אומרת שנשך אחרי שני האחרים, באקט שנקטו נגד מפקדם, אבהם שלום, מי ששוחח עימו התרשם אחרת: הוא פעל תוך כדי צידוקים מצפוניים והכרה, ואינו נזקק לזריקת מרץ של חבריו.

ופרש מהשרות, הוא עשה זאת לפני תישעה חודשים, קם והכריז שמבחינה מצפונית אינו יכול להמשיך לשרת באירגון שאליו התגייס אחרי הצבא והקדיש לו כה הרבה.

תנאי־הפרישה לא היו אידיאליים מבחינת תנאים וכסף, כיום, אחרי החנינה שבה זכו ראש־השב"כ, שנגדו יצאו רדי וחבריו, ושלושה אחרים בשב"כ, נראה כי הכל היה לחינם.

רדי אינו ממורמר, אלא כועס, הוא ממעט לדבר על הנושא, ואת המעט הזה הוא מבטא במישפטים קצרים, המבין — יבין, „מי שהיה צריך לשלם — לא שילם!“ התבטא בימים האחרונים, הכוונה אינה רק לראש־השב"כ, אלא גם לאחד משלושת אנשי השב"כ שזכו עימה בחנינה, ושנותרו בשירות.

רדי נותר בחוץ, מי שמכיר אותו מקרוב מעיד, כי התייה שעל פיה נגדו רדי אחרי ראובן חזק, בתלונתם נגד ראש־השב"כ, אינה נכונה, רדי הוא אדם מצפוני מדרגה ראשונה, אין כאן כל התייפופות או חיפוי־בדיעבד על אינטרסים אחרים, הוא פשוט לא יכול היה לחיות עם מה שידע.

כיום הוא בחו"ל, מקים חברה ביטחונית כלשהי, לדעתו, לא צריכה לקום ועדת־חקירה שתדוש ותלוש באשר קורה בפנים, הצדק ייעשה, לדעתו, אם שלום ושלושת אנשי־השב"כ האחרים יפרשו מהשירות, „בסך הכל“ התבטא לאחרונה, „ארבעה אנשים צריכים ללכת הביתה!“

מדרכי, שלא הבין כיצד העדויות של אנשי השב"כ סוגרות עליו מכל הכיוונים.

האיש אינו מתייבם במה שעשה, או לפחות אינו מתנהג כך, במערכת הביטחונית אין כל ציפיה כזאת ממנו, שם מעריכים את כישוריו המיקצועיים ורואים את מה שקרה כמילוי השליחות שהוטלה עליו, פשוט ביצע מקודה.

הוא נמנה עם שלושת אנשי־השב"כ שזכו בחנינה ונותרו, על כן, בשירות־הביטחון־הכללי, אין להניח כרגע את עתידו: או שכישוריו והאופן המבריק שבו ביצע את שליחותו השנויה־במחלוקת יקדמו אותו, או שהעקה הציבורית בנוגע לפרשה זו תעצור אותו במרוץ־הקאריירה שלו.

רפנה ברק